

Stichting Herdenkingsmonument Mierlo-Hout
Nieuwsbrief
8e jaargang No.2
April 2022

**Zomaar een
herdenkingsmonument**

NL-Doet

Hallo vrienden,

Zomaar een herdenkingsmonument

Kamp Westerbork

Midden in Drenthe ligt een plek met een geschiedenis.

De geschiedenis van kamp Westerbork.

Dit is vooral bekend vanwege de jaren 1942-1945. Het kamp werd echter al in 1939 gebouwd als vluchtelingenkamp.

De geschiedenis van kamp Westerbork is onlosmakelijk verbonden met het lot dat de Joodse gemeenschap tijdens de Tweede Wereldoorlog trof. De Jodenvervolgung die zich tussen 1940 en 1945 afspeelde, zorgde ervoor dat een gemeenschap die zich sinds honderden jaren in Nederland bevond, grotendeels werd uitgeroeid.

Kamp Westerbork stond tijdens de Tweede Wereldoorlog bekend als 'voorportaal van de hel'. Het was een doorgangskamp naar concentratiekampen als Auschwitz en Sobibor.

Kamp Westerbork is het verhaal van de moord op één mens, en dat 102.000 keer.

Langs de toegangsweg staan palen met bordjes met de aantal gedeporteerden erop.

Na de overname van het kamp werden er prikkeldraadomheiningen en zeven wachttorens geplaatst. De compagnie SS-Wachbataillon verzorgden tot begin 1943 de buitenbewaking van kamp Westerbork.

Hoewel de vooruitzichten van de gevangenen somber waren, werd er met name in 1943 – 1944 alles aan gedaan om kamp Westerbork niet op de laatste halte aan de weg naar de vernietiging te laten lijken. Desondanks was het leven van alledag er zwaar. In de meeste barakken was nauwelijks ruimte. Niemand kon zich eens terugtrekken. De hygiëne liet alles te wensen over. Aan luizen en vlooien geen gebrek. De bewoners leefden op elkaars lip.

De woning voor de Duitse kampcommandanten van het Judendurchgangslager Westerbork.

Om het pand te beschermen is er een glazen overkapping overheen geplaatst. Met behoud van het ontoegankelijke en raadselachtige van het gebouw wil het Herinneringscentrum Kamp Westerbork de woning gebruiken voor activiteiten die invulling geven aan de betekenis van deze historische plek.

Leven als in een normaal dorp

Het kamp moest zoveel mogelijk functioneren als een normaal dorp. Wie een baantje had kon van dubbel geluk spreken. Niets was erger dan doelloos door de modder van het kamp lopen. Iedereen kon je vertellen dat wie niks om handen had, het eerst kon instappen. Er waren cursussen en men kon er sporten. Zelfs winkelen was mogelijk. Het kamp had zijn eigen geld. Daarmee kon je in het Lagerwarenhuis en de Lagerkantine terecht. Er was een wisselkantoor waar het laatste 'gewone' geld voor de biljetten van kamp Westerbork ingewisseld kon worden. In de registratiebarak werden met grote regelmaat revuevoorstellingen en concerten gegeven en toneelstukken opgevoerd.

Voor de kinderen leek het kamp nog normaler dan voor de volwassenen. Ze moesten, net als thuis, naar school. Eigenlijk was Westerbork zijn tijd vooruit. Voor de kinderen van 1 tot 6 jaar liepen crèche en kleuterschool in elkaar over. Voor de oudere kinderen gold een leerplicht tot 15 jaar. Zo leidden de jongste kampbewoners overdag een leven dat zo normaal mogelijk leek.

Het geringe aantal ontvluchtelingen uit kamp Westerbork (dit waren er ca. 300) heeft te maken met het door de nazi's zorgvuldig in stand gehouden systeem. Want mogelijkheden om te vluchten waren er zeker. Niet alleen werkten velen bij boeren in de omgeving, waarbij weinig bewaking aanwezig was.

Ziekenhuis in kamp Westerbork

Bijzonder in kamp Westerbork was de ziekenzorg. Veel Joden werkten voor de oorlog als chirurg, arts of tandarts. Een baantje in de verpleging was zó gewild dat met gemak het beste personeel uitgezocht kon worden. Op een gegeven moment beschikte het ziekenhuis over 1.725 bedden, 120 artsen en 1.000 man of vrouw aan personeel. De patiënten hadden over de zorg niets te klagen, maar de dreiging van de transporten bleef.

Transport

Meer dan 100 treinen vertrokken vanuit kamp Westerbork richting de kampen in Oost en Midden-Europa. Op 15 en 16 juli 1942 werden de eerste gevangenen naar Auschwitz gedeporteerd. 2.030 Joden, onder wie een aantal weeskinderen. Het begin van een lange rij slachtoffers. In de eerste maanden vertrok de trein twee keer per week: op maandag en vrijdag. In 1943 was meestal dinsdag de dag van het transport.

De gevangenen van kamp Westerbork leefden van transport tot transport. Dat duurde tot 13 september 1944. Toen vertrok de laatste grote trein met 279 personen naar Bergen-Belsen. Daaronder waren 77 kinderen die op hun onderduikadressen gepakt waren. Bijna 107.000 Joden zijn, grotendeels via Westerbork naar 'het Oosten' weggevoerd. Daarnaast 247 Sinti en Roma en enkele tientallen verzetsstrijders. De meeste treinen reden naar Auschwitz. Andere transporten hadden Sobibor, Theresienstadt en Bergen-Belsen als bestemming. Een veel kleiner aantal ging naar de kampen Buchenwald en Ravensbrück.

Route van de Vervolginq

Op het spoortracé Kamp Westerbork-Leer zijn markeringen geplaatst op de stations; Assen, Haren, Hoogezand-Sappemeer, Zuidbroek, Winschoten, Nieuweschans, Bunde, Weener en Leer. Dit tracé vormde 'de route van vervolging' naar de vernietigingskampen in het Oosten in de periode 1942-1944.

Op initiatief van een aantal oud-gevangenen zijn op de voormalige appelplaats 102.000 stenen geplaatst. De achterliggende gedachte is duidelijk te maken om hoeveel mensen het bij deze moord gaat. Maar naast deze massaliteit wordt ook de individualiteit duidelijk: de stenen zijn willekeurig in hoogte gestraat om het individu te benadrukken: 102.000 keer een moeder, een vader, een zoon, een dochter, een broer, een zus....

Op de kop van de stenen is een davidster aangebracht.

Tweehonderdendertien stenen zijn met een vlam uitgevoerd: een groep van 245 Sinti en Roma werd op 19 mei 1944 vanuit kamp Westerbork gedeporteerd en grotendeels vermoord in Auschwitz. Honderd stenen hebben geen symbool en staan voor de verzetsstrijders die in kamp Westerbork gevangen zaten om weggevoerd te worden.

In totaal keerden slechts 5.000 mensen terug.

Op 12 april 1945 bevrijdde het Canadese leger, zonder bloedvergieten, ruim 850 Joodse gevangenen in kamp Westerbork. Hiervan waren ruim de helft Nederlanders.

Anderen kwamen uit twaalf andere landen, Duitsland, Oostenrijk, Polen, Tsjechië, Engeland, de Verenigde Staten Roemenië, Peru, Hongarije en Turkije.

Tussen 24 april 1945 en 1 december 1948 fungeerde kamp Westerbork als een interneringskamp voor NSB'ers, SS'ers en andere personen, die van collaboratie met de nazi's werden verdacht. Van 1 december 1948 tot september 1949 fungeerde het kamp als militair kamp.

Op 1 december 1948 sloot het kamp zijn poorten.

In 1949 nam het Ministerie van Oorlog kamp Westerbork tijdelijk over.

Het werd een opleidingskamp voor soldaten, die onder meer naar Nederlands-Indië zouden vertrekken.

In september 1949 werd het Militair Kamp Westerbork opgeheven.

In 1951 kreeg kamp Westerbork zijn volgende functie: woonoord voor enkele duizenden Molukkers.

De locaties werden anders genoemd: voortaan waren het 'woonoorden' en 'opvangcentra' in plaats van concentratiekampen. Westerbork werd nu 'De Schattenberg'.

Alle foto's zijn beschikbaar gesteld door H.Raaijmakers

De brand van 1958, waarbij 3 barakken volledig in vlammen opgingen en een vierde onbewoonbaar werd, had ingrijpende gevolgen. Vele gezinnen moesten het woonoord verlaten.

De laatste bewoners zouden – onder dwang – begin 1971 het woonoord worden uitgezet en naar Bovensmilde verhuizen. Kort daarop werden de laatste barakken gesloopt en was er van woonoord Schattenberg/kamp Westerbork nauwelijks iets zichtbaars meer over.

In 1971 werden de laatste barakken gesloopt of aan boeren verkocht.

In 1983 opende koningin Beatrix Herinneringscentrum Kamp Westerbork.

Voor meer info: www.kampwesterbork.nl

Dit jaar was een afvaardiging van adoptieklas OBS 't Hout, die op 11 maart de handjes uit de mouwen staken.

Samen met wethouder Cathalijne Dortmans en enkele andere vrijwilligers werd de omgeving van het monument en het monumentje in de Slegersstraat schoongemaakt. Tevens werden er op het kerkhof van de St. Luciakerk enkele plantjes geplaatst bij de graven van omgekomen burgers, welke in de WO II hun leven hebben gelaten.

De andere kinderen met vrijwilligers hebben verschillende werkzaamheden verricht bij het monument aan de Hoofdstraat.

Na afloop van het gedane werk was er voor allen chocomel en 'n stroopwafel. Tevens werd er door Wethouder Cathalijne Dortmans, het certificaat uitgereikt aan de kinderen van OBS 't Hout voor hun inzet in het adoptiejaar 2021-2022. Mario Coolen reikte ook de oorkonde uit voor deelname aan NL-Doet 2022.

Ter afsluiting de gezamenlijke foto van NL-Doet 2022.

Voor meer info omtrent onze Stichting verwijzen wij u naar onze website:
<https://monumentmierlohout.nl>